

Fernando Henrique Cardoso s'ha forjat la imatge d'un estadista honrat. El candidat a la reelecció es presenta com el primer president d'actituds democràtiques des de la fi de la dictadura.

La crisi complica el triomf de Cardoso

La tempesta financera que amenaça la moneda brasilera, el real, i de retruc l'estabilitat econòmica de la regió, posa en perill la reelecció de Cardoso el propvenent 4 d'octubre. L'actual president, no obstant això, és el més ferm candidat a guanyar els comicis.

L'equip econòmic del president brasiler Fernando Henrique Cardoso intenta, de manera desesperada, evitar la devaluació del real, la moneda del país, abans de les eleccions generals del dia 4 d'octubre. La devaluació tindria efectes perniciosos en les economies dels països veïns i posaria en perill la reelecció del socialdemòcrata Cardoso.

El dia 21 la premsa brasilera va revelar que el govern negociava des de feia un mes amb el Fons Monetari Internacional (FMI) amb la finalitat de crear un fons d'emergència per a defensar les divises dels països emergents dels atacs dels especuladors. La informació no va poder aturar la baixada de les borses ni la fugida de divises. El mateix dia, la Borsa de

São Paulo (Bovespa), la més important de Sud-amèrica, va baixar el 3,8%. La Bovespa ha caigut quasi el 60% des d'agost, quan va començar la crisi. El dia més negre va ser el 10 de setembre, quan va caure el 15%, un descens que no s'havia vist des de la presentació del pla econòmic del president Fernando Collor de Mello, el febrer de 1990. Aleshores, la

borsa va perdre en un dia el 22%.

Els diners també han abandonat Brasil com si tingués la pesta. Es creu que en un mes han volat 25.000 milions de dòlars a la recerca de mercats més estables. Les reserves de l'estat han baixat a nivells preocupants a causa de l'intent del govern de mantenir fos com fos el real. Els economistes calculen que les reserves han passat de 73.000 milions de dòlars a menys de 50. La incertesa ha afectat la valoració del deute de Brasil per part de les agències, que l'han rebaixat d'estable a negatiu.

Intervenció del G-7 i el FMI.

Davant una greu crisi que pot complicar-li la reelecció, el president Cardoso ha actuat amb la prudència que el caracteritza. "Brasil no ha demanat ajuda a l'FMI i no veiem la necessitat de fer-ho", va declarar. "No necessitem ajuda perquè disposem de reserves i d'un banc central actiu", va assegurar.

En canvi, sí que va demanar, directament i a través del seu ministre d'Hisenda, Pedro Malan, la intervenció dels organismes internacionals de crèdit, el Grup dels Set (G-7) i la Reserva Federal dels Estats Units amb la finalitat de crear uns mecanismes contra l'especulació. El fons proposat a l'FMI, divulgat per la premsa, estaria format per les aportacions dels bancs emissors dels països rics, als quals també afecta qualsevol entrebanc financer de les economies anomenades emergents, les del sud-est asiàtic i Mèxic, Brasil, Xile i Argentina.

Malgrat l'abast de la crisi i algunes mesures impopulars, el president Cardoso encapçalava totes les enquestes. Deu dies abans de les eleccions, Cardoso aconse-

ARXIU / EFE

Luiz Inácio da Silva lidera el principal grup opositor. Da Silva acusa Cardoso d'ignorar les desigualtats.

BRASIL

Nom oficial: República Federativa de Brasil

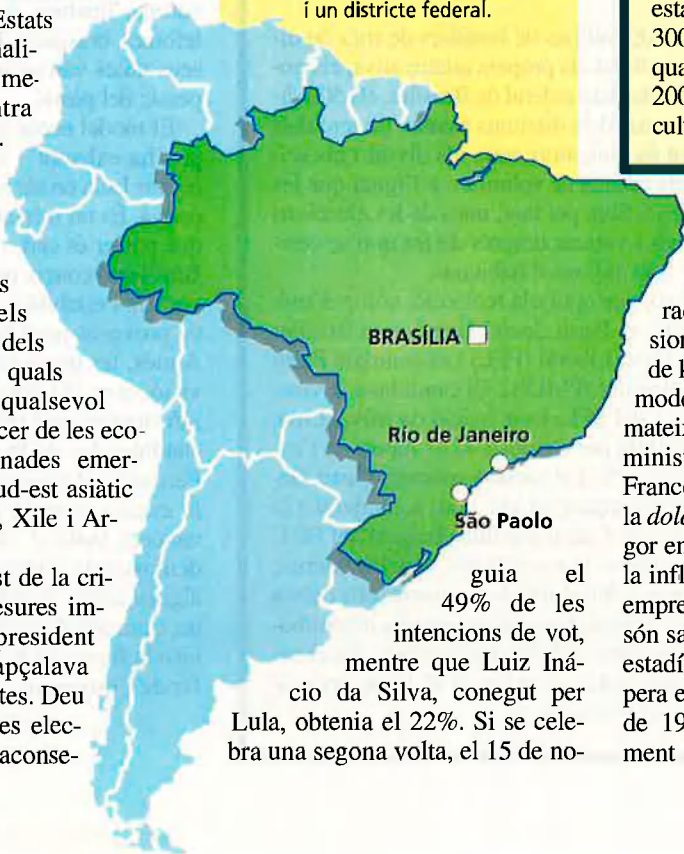
Àrea total: 8.511.996 km².

Població: 158 milions d'habitants.

Població activa: 44% de la població.

Esperança de vida: 66,4 anys.

Divisió política: 26 estats i un districte federal.

guia el 49% de les intencions de vot, mentre que Luiz Inácio da Silva, conegut per Lula, obtenia el 22%. Si se celebra una segona volta, el 15 de no-

La lluita per la terra

La crisi financera i la campanya electoral no han aturat les mobilitzacions del Moviment dels Treballadors Rurals sense Terra (MST), que exigeix una profunda reforma agrària, mai realitzada pels governants brasilers. L'arribada a Brasília dels participants en la marxa del MST, que va aplegar desenes de milers de persones, va ser una bona ocasió per conèixer la força i organització d'un moviment que s'estén per tot el país.

Amb el suport pel Partit dels Treballadors (PT) i la Conferència Nacional dels Bisbes del Brasil (CNBB), el Moviment Sense Terra ha protagonitzat sonades ocupacions de latifundis abandonats i marxes de protesta per tot el país. El principal adversari del moviment no és Cardoso, tot i que aquest viu temerós de molestar els grans grups econòmics amb interessos rurals i els terratinents, sinó els pistolers al servei dels latifundistes. En els últims quinze anys han mort 1.657 persones de forma violenta, la majoria d'elles pels pistolers.

En el Brasil que emergeix com una potència regional malgrat les sacsejades financeres els membres del MST mostren que hi ha un altre país, format pels "exclosos", com recorda el bisbe Pere Casaldàliga des de São Felix de Araguaia, a l'estat amazònic de Goiás. El MST té establerts, una setmana abans de les eleccions, 300 campaments en terrenys ocupats, en els quals viuen 50.000 famílies, és a dir, més de 200.000 persones, bona part d'ells peons i agricultors sense terra. A. C.

vembre, Cardoso aconseguiria el 57%. Durant la campanya pels racons d'un país de dimensions continentals -8,5 milions de km²- Cardoso va defensar el model econòmic impulsat per ell mateix el juliol de 1994, quan era ministre de Finances d'Itamar Franco. El pla Real consisteix en la dolarització de la moneda, el rigor en el pressupost, el control de la inflació i la privatització de les empreses públiques. Els resultats són satisfactoris, almenys a nivell estadístic, ja que la inflació no supera el 5%, la xifra més baixa des de 1950, mentre que el creixement arriba al 3%. En aquests

Els 'Sense Terra' exigeixen una profunda reforma agrària, mai no realitzada pels governs brasilers. Aquest col·lectiu mostra que, darrere un Brasil que emergeix com a potència regional, hi ha un altre país format per milions d'exclusos.

ARXIU / EFE

quatre anys de pla Real, Brasil s'ha convertit en una de les economies més dinàmiques de la regió, pilar indiscutible del Mercosur, el mercat comú que forma amb Argentina, Uruguai i Paraguai.

Les crítiques de Lula. L'oposició, aglutinada entorn de Lula, va

criticar la manca de sensibilitat de Cardoso envers les profundes i impactants desigualtats socials. Lula, un sindicalista de la metal·lúrgia de Sao Paulo bregat en les lluites contra la dictadura, va assegurar que havien disminuït les inversions socials, un problema que pot augmentar arran dels retalls de pressupost. Entre les

mesures contra la crisi, Cardoso va anunciar a principi de setembre que retallaria el pressupost en 3.400 milions de dòlars i que la taxa d'interès passava del 29% al 49,75%.

El tercer intent de Lula d'accedir a la presidència no sembla, doncs, el definitiu. Malgrat el desconcert que regna des d'agost. Cardoso s'ha forjat la imatge d'un estadista honrat i preocupat per la consolidació econòmica de Brasil. "El gran patrimoni de Cardoso és l'estabilitat. No solament econòmica, sinó institucional", va escriure la columnista Dora Kramer al diari *Jornal do Brasil*. Després d'un Collor de Mello destituït per corrupció i d'un Itamar Franco faldiller i sense caràcter, Cardoso es presenta com el primer president d'actituds democràtiques des de la fi de la dictadura, el 1985. Alguns intel·lectuals li retreuen, però, que no s'hagi esforçat a millorar la sort dels milions de brasilers que viuen en la misèria absoluta, a les *favelas* de les ciutats o al camp. Les formacions d'esquerra, en especial el partit dels Treballadors (PT) de Lula, també critiquen la venda de les empreses públiques a les multinacionals, en bona part estrangeres. A l'agost, es va privatitzar una de les últimes joies de la corona, Telebras, la companyia telefònica brasilera. Telefónica i els seus aliats van aconseguir un bon pessic del pastís.

"El model econòmic de Cardoso ja s'ha exhaurit", no es cansa de repetir Lula en els actes de la campanya. És un missatge que, encara que potser és cert, no qualla en un Brasil que coneix uns anys de creixement i estabilitat després del caos provocat per Collor de Mello. A més, les grans cadenes de televisió, com *O Globo*, i els mitjans informatius més influents ja tenen candidat des de fa mesos i es diu Fernando Henrique Cardoso. Lula encara espanta els mitjans financers malgrat que el PT hagi demostrat la capacitat de gestió en alguns estats o ciutats que governa, com ara Porto Alegre, on destaca la figura de Raul Pont, el nou far de l'esquerra.

Mes de 100 milions de votants

El dia 4 d'octubre més de 100 milions de brasilers de més de divuit anys escolliran el president per als propers quatre anys, els governadors dels 26 estats i del districte federal de Brasília, els 503 diputats federals, els parlamentaris dels diferents estats i un terç dels 81 senadors federals. El vot és obligatori entre els divuit i els seixanta-nou anys. A partir dels setanta és voluntari, a l'igual que les persones de setze i disset anys. Són, per tant, unes de les eleccions que mobilitzen més candidats i votants després de les que se celebren a l'Índia, amb més de 900 milions d'habitants.

Fernando Henrique Cardoso, que opta a la reelecció, compta amb el suport de la seva formació, el Partit Social Demòcrata Brasiler (PSDB), el dretà Partit del Front Liberal (PFL) i el centrista Partit del Moviment Democràtic Brasiler (PMDB). El candidat a la vicepresidència és Marco Maciel, del PFL. Luiz Inácio da Silva, Lula, derrotat en les eleccions de 1994 per Cardoso, té el suport de l'esquerra Partit dels Treballadors (PT) i el socialdemòcrata Partit Democràtic Treballista (PDT). Acompanya Lula, com a candidat a la vicepresidència, Leonel Brizola, l'incombustible dirigent del PDT. El tercer candidat, sense cap mena de possibilitats, és Ciro Gomes, de l'ex-comunista PPS. Gomes obté el 6% de les intencions de vot en les darreres enquestes. El segueix Eneas Carneiro, un estrambòtic polític d'extrema dreta que captiva el 3% dels brasilers. En el cas que sigui necessària, la segona volta se celebrarà el 15 de novembre entre els dos candidats més votats. A. C.

Antoni Castel